

32003L0109

23.1.2004

URADNI LIST EVROPSKE UNIJE

L 16/44

DIREKTIVA SVETA 2003/109/ES
z dne 25. novembra 2003
o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti členov 63(3) in (4) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta ⁽²⁾,

ob upoštevanju mnenja evropskega Ekonomsko-socialnega odbora ⁽³⁾,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽⁴⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Zaradi postopnega uvajanja območja svobode, varnosti in pravice Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti predpisuje sprejetje ukrepov, namenjenih zagotavljanju prostega gibanja oseb, v zvezi s spremljajočimi ukrepi kontrole na zunanjih mejah, azilom in priseljevanjem in sprejetjem ukrepov v zvezi z azilom, priseljevanjem in varovanjem pravic državljanov tretjih držav.
- (2) Evropski svet je na svojem posebnem zasedanju v Tampereju 15. in 16. oktobra 1999 izjavil, da bi bilo treba pravni položaj državljanov tretjih držav približati pravnemu položaju državljanov držav članic in da bi bilo treba osebi, ki je zakonito prebivala v neki državi članici za časovno obdobje, ki ga je treba določiti, in ki ima dovoljenje za prebivanje za daljši čas, zagotoviti v tej državi članici sklop enotnih pravic, ki so čim bližje tistim, ki jih uživajo državljani Evropske unije.
- (3) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih priznava predvsem Evropska konvencija o varstvu

človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter Listina temeljnih pravic Evropske unije.

- (4) Integracija državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas v državah članicah, je ključni element pri pospeševanju gospodarske in družbene kohezije in temeljni v Pogodbi naveden cilj Skupnosti.
- (5) Države članice bi morale uveljaviti določbe Direktive brez diskriminacije glede na spol, raso, barvo, nacionalno ali družbeno poreklo, genetske značilnosti, jezik, vero ali prepričanje, politično ali drugo mnenje, pripadnost narodni manjšini, imetje, rod, prizadetost, starost ali spolno usmerjenost.
- (6) Glavni kriterij za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas bi morala biti dolžina prebivanja na ozemlju države članice. Prebivanje bi moralo biti zakonito in nepretrgano, da se dokaže, da je posameznik zaživel v deželi. Predvideti bi bilo treba stopnjo prožnosti, tako da je možno upoštevati okoliščine, v katerih bi posameznik morda moral začasno zapustiti ozemlje.
- (7) Za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas bi morali državljani tretjih držav dokazati, da imajo ustrezne vire in zdravstveno zavarovanje, da ne bi postali breme za državo članico. Države članice pri ocenjevanju stalnih in rednih virov lahko upoštevajo dejavnike, kot so prispevki pokojninskega zavarovanja in izpolnjevanje davčnih obveznosti.
- (8) Poleg tega državljani tretjih držav, ki želijo dobiti ali ohraniti status rezidenta za daljši čas ne bi smeli ogroziti javnega reda ali javne varnosti. Javni red lahko vključuje tudi pravnomočno obsodbo zaradi hudega kaznivega dejanja.
- (9) Gospodarski vzroki ne bi smeli biti razlog za zavrnitev podelitve statusa rezidenta za daljši čas in jih ne bi smeli šteti za nasprotujoče ustreznim pogojem.
- (10) Treba bi bilo določiti pravila, ki bodo urejala postopke za preverjanje vlog za status rezidenta za daljši čas. Ti postopki bi morali biti učinkoviti in obvladljivi ter upoštevati normalno obremenitev uprav držav članic ter pregledni in pravični, da bi prizadetim nudili ustrezno pravno varnost. Ne smejo biti sredstvo oviranja uveljavljanja pravice do prebivanja.

⁽¹⁾ UL C 240 E, 28.8.2001, str. 79.

⁽²⁾ UL C 284 E, 21.11.2002, str. 102.

⁽³⁾ UL C 36, 8.2.2002, str. 59.

⁽⁴⁾ UL C 19, 22.1.2002, str. 18.

- (11) Pridobitev statusa rezidenta za daljši čas bi bilo treba potrditi z dovoljenji za prebivanje, ki prizadetim omogočajo lahko in takojšnje dokazovanje njihovega pravnega položaja. Ta dovoljenja za prebivanje bi morala izpolnjevati tudi visoke tehnične standarde, zlasti glede zaščite pred ponarejanjem in prenarejanjem, v izogib zlorabam v državah članicah, v katerih je položaj pridobljen, ter državah članicah, v katerih se uveljavlja pravica do prebivanja.
- (12) Da bi bilo enakopravno obravnavanje resničen instrument za vključevanje prebivalcev za daljši čas v družbo, v kateri živijo, bi jih morali obravnavati enakopravno z državljani države članice v zvezi s vrsto gospodarskih in socialnih zadev pod ustreznimi pogoji, opredeljenimi s to direktivo.
- (13) V zvezi s socialno pomočjo je treba možnost omejevanja prejemkov za prebivalce za daljši čas na osnovne prejemke razumeti tako, da ta pojem obsega vsaj podporo v višini najnižjega dohodka, pomoč ob boleznih, nosečnosti, otroški dodatek in pomoč za dolgoročno oskrbo. Načine dodeljevanja teh prejemkov bi morale določati nacionalno pravo.
- (14) Za države članice bi morala še naprej veljati obveznost, da mladoletnikom zagotovijo dostop do izobraževalnega sistema pod pogoji, kot so določeni za njihove državljane.
- (15) Pojem štipendij na področju poklicnega usposabljanja ne obsega ukrepov, financiranih po programih socialne pomoči. Dostop do štipendij je lahko celo odvisen od tega, ali osebe, ki zaprosijo za te štipendije, same izpolnjujejo pogoje za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas. V zvezi s podeljevanjem štipendij lahko države članice upoštevajo dejstvo, da državljani Unije lahko koristijo enake ugodnosti v državi porekla.
- (16) Rezidenti za daljši čas bi morali uživati okrepljeno zaščito pred izgonom. Ta zaščita temelji na kriterijih, določenih s sklepi Evropskega sodišča za človekove pravice. Za zagotavljanje zaščite pred izgonom bi morale države članice predvideti učinkovita pravna sredstva.
- (17) Usklajenost pogojev za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas pospešuje vzajemno zaupanje med državami članicami. Nekatere države članice izdajajo stalna ali neomejena dovoljenja pod milejšimi pogoji, kot so predpisani s to direktivo. Pogodba ne izključuje možnosti za uporabo milejših nacionalnih predpisov. Vendar pa bi bilo za namene te direktive treba predpisati, da dovoljenja, izdana pod milejšimi pogoji, ne dajejo pravice do prebivanja v drugi državi članici.
- (18) Uvajanje pogojev, pod katerimi lahko državljani tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas, pridobijo pravico do prebivanja v drugi državi članici, bi moralo pripomoči k učinkovitemu uveljavljanju notranjega trga kot območja, na katerem je zagotovljeno prosto gibanje oseb. Lahko bi bilo tudi pomemben dejavnik mobilnosti, zlasti na trgu zaposlovanja Unije.
- (19) Predvideti je treba uresničevanje pravice do prebivanja v drugi državi zaradi opravljanja dela kot zaposlene ali samozaposlene osebe, študija ali celo nastanitve brez opravljanja kakršne koli gospodarske dejavnosti.
- (20) Družinski člani bi prav tako morali imeti možnost nastanitve v drugi državi članici z rezidentom za daljši čas, da se ohrani enotnost družine in ne ovira uveljavljanje pravice do prebivanja rezidenta za daljši čas. V zvezi z družinskimi člani, ki bi lahko imeli dovoljenje, da spremljajo ali se pridružijo rezidentom za daljši čas, bi morale države članice posvečati posebno pozornost položaju odraslih invalidnih otrok ter sorodnikov v prvem kolenu, ki so od njih odvisni.
- (21) Država članica, v kateri namerava rezident za daljši čas uveljavljati svojo pravico do prebivanja, bi morale imeti možnost preveriti, ali posameznik izpolnjuje pogoje za prebivanje na njenem ozemlju. Morale bi imeti tudi možnost preveriti, ali posameznik ne pomeni nevarnosti za javni red, javno varnost ali zdravje.
- (22) Da ne bi pravica do prebivanja rezidentov za daljši čas postala neučinkovita, bi jih morali v drugi državi članici po pogojih te direktive obravnavati enako kot v državi članici, v kateri so status pridobili. Zagotavljanje prejemkov v okviru socialne pomoči ne vpliva na možnost držav članic, da posamezniku odvzamejo dovoljenje za prebivanje, če ne izpolnjuje več pogojev te direktive.
- (23) Državljan tretjih držav bi morali imeti možnost, da si pridobijo status rezidenta za daljši čas v državi, v katero so se preselili in se odločili, da se v njej naselijo, pod podobnimi pogoji, kot so potrebni za njegovo pridobitev v prvi državi članici.

- (24) Ker ciljev predlagane akcije, in sicer določitve pogojev za dodeljevanje in odvzem status prebivalcev za daljši čas in s tem povezanih pravic ter pogojev za uveljavljanje pravice do prebivanja rezidentov za daljši čas v drugih državah članicah, države članice ne morejo doseči v dovolj visoki meri in jih lahko zaradi obsega in učinkov akcije bolje dosega Skupnost, lahko Skupnost sprejme ukrepe skladno z načelom subsidiarnosti, kot je določeno v členu 5 Pogodbe. V skladu z načelom sorazmernosti, kot je določeno v navedenem členu, ta direktiva ne sega dalje od tega, kot je potrebno za doseganje teh ciljev.
- (25) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske, priloženega Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, ter brez poseganja v člen 4 navedenega protokola ti državi nista udeleženi pri sprejetju te direktive in ta zanjo ni zavezujoča niti je nista obvezani uporabljati.
- (26) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola o stališču Danske priloženega Pogodbi o Evropski uniji in k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, Danska ni udeležena pri sprejetju te direktive in ta zanjo ni zavezujoča niti je ni obvezana uporabljati –
- (b) „rezident za daljši čas“ pomeni katerega koli državljan tretje države, ki ima status rezidenta za daljši čas, kot je določeno v členih 4 do 7;
- (c) „prva država članica“ pomeni državo članico, ki je državljanu tretje države prvič podelila status rezidenta za daljši čas;
- (d) „druga država članica“ pomeni katero koli državo članico razen tiste, ki je državljanu tretje države prvič podelila status rezidenta za daljši čas in v kateri ta rezident za daljši čas uveljavlja pravico do prebivanja;
- (e) „družinski člani“ pomeni državljane tretje države, ki prebivajo v državi članici v skladu z Direktivo Sveta 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine ⁽¹⁾;
- (f) „begunec“ pomeni katerega koli državljan tretjih držav, ki uživa status begunca v smislu Ženevske konvencije o statusu beguncev z 28. julija 1951, kakor je bila spremenjena s protokolom, podpisanim v New Yorku 31. januarja 1967;
- (g) „dovoljenje ES za prebivanje rezidenta za daljši čas“ pomeni dovoljenje za prebivanje, ki ga izda država članica ob pridobitvi statusa rezidenta za daljši čas.

SPREJEL NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 3

Področje uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za državljane tretjih držav, ki zakonito prebivajo na območju države članice.
2. Ta direktiva se ne uporablja za državljane tretjih držav, ki:
 - (a) bivajo zaradi študija ali poklicnega usposabljanja;
 - (b) imajo pravico bivati v državi članici zaradi začasnega varstva ali so zaprosili za dovoljenje za prebivanje na tej podlagi in čakajo na odločitev o njihovem statusu;
 - (c) imajo pravico bivati v državi članici na podlagi subsidiarne oblike varstva v skladu z mednarodnimi obveznostmi, nacionalnim pravom ali običaji držav članic ali so zaprosili za dovoljenje za prebivanje na tej podlagi in čakajo na odločitev o njihovem statusu;

POGLAVJE I

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Vsebina

Ta direktiva določa:

- (a) pogoje za dodeljevanje in odvzem statusa rezidenta za daljši čas, ki ga zagotavlja država članica državljanom tretjih držav, ki zakonito prebivajo na njenem ozemlju, ter z njim povezanih pravic; ter
- (b) pogoje prebivanja za državljane tretjih držav, ki uživajo status rezidentov za daljši čas, v drugih državah članicah, kot je tista, ki jim je dodelila ta status.

Člen 2

Opredelitve

V tej direktivi:

- (a) „državljan tretje države“ pomeni vsako osebo, ki ni državljan Unije v smislu člena 17(1) Pogodbe;

⁽¹⁾ UL L 251, 3.10.2003, str. 12.

- (d) so begunci ali so zaprosili za priznanje statusa begunca in o vlogi še ni bilo dokončno odločeno;
- (e) bivajo samo iz začasnih razlogov, kot *au-pair* ali sezonski delavci ali kot delavci, ki jih je tja napotil izvajalec storitev zaradi čezmejnega izvajanja storitev, ali kot čezmejni izvajalci storitev ali v primerih, v katerih je bilo njihovo dovoljenje za prebivanje uradno omejeno;
- (f) uživajo pravni položaj, ki ga ureja Dunajska konvencija o diplomatskih odnosih iz leta 1961, Dunajska konvencija o konzularnih odnosih iz leta 1963, Konvencija iz leta 1969 o posebnih misijah ali Dunajska konvencija o zastopanju držav pri njihovih odnosih z mednarodnimi organizacijami splošnega značaja iz leta 1975.

3. Ta direktiva se uporablja brez poseganja v ugodnejše določbe:

- (a) dvostranskih in večstranskih sporazumov med Skupnostjo ali Skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani ter tretjimi državami na drugi;
- (b) dvostranskih sporazumov, ki so že bili sklenjeni med državo članico in tretjo državo na dan začetka veljavnosti te direktive;
- (c) Evropske konvencije o ustanavljanju z 13. decembra 1955, Evropske socialne listine z 18. oktobra 1961, dopolnjene Evropske socialne listine z 3. maja 1987 in Evropske konvencije o pravnem položaju delavcev migrantov z 24. novembra 1977.

POGLAVJE II

STATUS REZIDENTA ZA DALJŠI ČAS V DRŽAVI ČLANICI

Člen 4

Trajanje prebivanja

1. Države članice podelijo status rezidentov za daljši čas državljanom tretjih držav, ki so pred predložitvijo ustrezne vloge pet let zakonito in neprekinjeno prebivali na njihovem ozemlju.
2. Za izračun obdobja iz odstavka 1 se ne upoštevajo obdobja prebivanja iz razlogov, omenjenih v členu 3(2)(e) in (f).

V zvezi s primeri, zajetimi v členu 3(2)(a), v katerih je zadevni državljan tretje države pridobil pravico do prebivanja, ki mu bo

omogočila pridobitev statusa rezidenta za daljši čas, se pri izračunu obdobja iz odstavka 1 lahko upoštevajo samo polovice obdobji prebivanja zaradi študija ali poklicnega usposabljanja.

3. Obdobja odsotnosti z ozemlja države članice ne prekinjajo obdobja iz odstavka 1 in se upoštevajo za njegov izračun, če so krajša od šestih zaporednih mesecev in skupaj ne presegajo 10 mesecev v obdobju, omenjenem v odstavku 1.

V primerih posebnih ali izjemnih razlogov začasne narave in skladno z njihovo nacionalno zakonodajo lahko države članice predvidijo, da daljša obdobja odsotnosti od tistih, ki so omenjena v prvem pododstavku, ne prekinjajo obdobja iz odstavka 1. V teh primerih države članice ustreznih obdobji odsotnosti ne upoštevajo pri izračunu obdobja, omenjenega v odstavku 1.

Z odstopanjem od drugega pododstavka lahko države članice pri izračunu skupnega obdobja iz odstavka 1 upoštevajo obdobja odsotnosti v zvezi z začasno napotitvijo zaradi zaposlitve, vključno z zagotavljanjem čezmejnih storitev.

Člen 5

Pogoji za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas

1. Države članice od državljanov tretjih držav zahtevajo, da zagotovijo dokazila o tem, da imajo zase in za vzdrževane družinske člane:

(a) stalne in redne vire, ki zadostujejo za njihovo vzdrževanje in vzdrževanje njihovih družinskih članov, ne da bi uporabljali sistem socialne pomoči zadevne države članice. Države članice ovrednotijo te vire glede na njihovo naravo in rednost ter lahko upoštevajo raven minimalnih plač in pokojnin pred vlogo za status rezidenta za daljši čas;

(b) zdravstveno zavarovanje za vsa tveganja, ki so običajno vključena za njihove državljane v zadevnih državah članicah.

2. Države članice od državljanov tretjih držav lahko zahtevajo, da izpolnjujejo pogoje za integracijo v skladu z njihovo nacionalno zakonodajo.

Člen 6

Javni red in javna varnost

1. Države članice lahko odklonijo dodelitev statusa rezidenta za daljši čas zaradi javnega reda in javne varnosti.

Pri sprejemanju ustrezne odločitve država članica upošteva resnost ali vrsto prekrška zoper javni red ali javno varnost ali nevarnost, ki jo predstavlja zadevna oseba, ob ustreznem upoštevanju trajanja prebivanja in povezav z državo prebivališča.

2. Odklonitev iz odstavka 1 ne sme temeljiti na ekonomskih razlogih.

Člen 7

Pridobitev statusa rezidenta za daljši čas

1. Za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas državljan tretje države vloži vlogo pri pristojnih organih države članice, v kateri prebiva. Vlogi je treba priložiti listinske dokaze, ki jih določi nacionalna zakonodaja, da izpolnjuje pogoje, določene v členih 4 in 5 ter po potrebi veljavno potno listino ali njeno overjeno kopijo.

Dokazi iz prvega pododstavka lahko vključujejo tudi dokumente glede ustreznega prebivališča.

2. Pristojni nacionalni organi prosilca pisno obvestijo o odločitvi čim prej, nikakor pa ne kasneje kot v šestih mesecih po datumu predložitve vloge. Državljan tretje države se o vsaki takšni odločitvi obvesti skladno s postopki obveščanja po ustrezni nacionalni zakonodaji.

V izjemnih okoliščinah, povezanih z zapletenostjo preverjanja vloge, se lahko rok iz prvega pododstavka podaljša.

Poleg tega je treba prizadeto osebo podučiti o njenih pravicah in obveznostih po tej direktivi.

Vse posledice tega, da do konca obdobja, predvidenega v tem predpisu, ni sprejeta nobena odločitev, določi nacionalna zakonodaja ustrezne države članice.

3. Če so izpolnjeni pogoji iz členov 4 in 5 in posameznik ne pomeni grožnje v smislu člena 6, zadevna država članica državljani tretje države podeli status rezidenta za daljši čas.

Člen 8

Dovoljenje za prebivanje ES rezidenta za daljši čas

1. Ob upoštevanju člena 9 je status rezidenta za daljši čas stalen.

2. Države članice rezidentom za daljši čas izdajo dovoljenje za prebivanje ES rezidenta za daljši čas. Dovoljenje je veljavno vsaj pet let; ob poteku se avtomatsko podaljša, in sicer na podlagi vloge, če se ta zahteva.

3. Dovoljenje za prebivanje ES rezidenta za daljši čas se lahko izda kot nalepka ali kot poseben dokument. Izda se skladno s predpisi in standardnim vzorcem, kot je določeno v Uredbi Sveta (ES) št. 1030/2002 z dne 13. junija 2002 o enotni obliki dovoljenja za prebivanje za državljane tretjih držav⁽¹⁾. V rubriki „Vrsta dovoljenja“ države članice vpišejo „rezident za daljši čas – ES“.

Člen 9

Odvzem ali izguba statusa

1. V naslednjih primerih rezidenti za daljši čas nimajo več pravice obdržati statusa rezidenta za daljši čas:

- (a) če se odkrije, da je bil status rezidenta za daljši čas pridobljen z goljufigo;
- (b) če je sprejet ukrep izгона pod pogoji, predvidenimi v členu 12;
- (c) v primeru odsotnosti z ozemlja Skupnosti za obdobje 12 zaporednih mesecev.

2. Z odstopanjem od odstavka 1(c) lahko države članice predvidijo, da odsotnost nad 12 zaporednih mesecev ali posebni ali izjemni razlogi nimajo za posledico odvzema ali izgube statusa.

3. Države članice lahko predvidijo, da rezident za daljši čas nima več pravice ohraniti svojega statusa rezidenta za daljši čas v primerih, ko ogroža javni red, glede na resnost prekrška, ki ga je zakrivil, vendar pa takšno ogrožanje ni razlog za izgon v smislu člena 12.

4. Rezident za daljši čas, ki je prebival v drugi državi članici skladno s poglavjem III, nima več pravice obdržati statusa rezidenta za daljši čas, pridobljenega v prvi državi, ko mu je ta status skladno s členom 23 podeljen v drugi državi članici.

V vsakem primeru pa posameznik po šestih letih odsotnosti z ozemlja države članice, ki mu je podelila status rezidenta za daljši čas, nima več pravice obdržati svojega statusa rezidenta za daljši čas v tej državi članici.

Z odstopanjem od drugega pododstavka lahko zadevna država članica predvidi, da rezident za daljši čas zaradi posebnih razlogov obdrži svoj status v tej državi tudi v primerih, ko je odsoten dalj kot šest let.

5. V zvezi s primeri iz odstavka 1(c) in odstavka 4 države članice, ki so podelile status, predvidijo poenostavljen postopek za ponovno pridobitev statusa rezidenta za daljši čas.

⁽¹⁾ UL L 157, 15.6.2002, str. 1.

Omenjeni postopek se uporablja zlasti za posameznike, ki so prebivali v drugi državi članici zaradi študija.

Pogoje in postopek za ponovno pridobitev statusa rezidenta za daljši čas določa nacionalna zakonodaja.

6. Potek dovoljenja za prebivanje ES rezidenta za daljši čas v nobenem primeru ne povzroči odvzema ali izgube statusa rezidenta za daljši čas.

7. Če odvzem ali izguba statusa rezidenta za daljši čas ne vodi do odstranitve, država članica temu posamezniku dovoli, da ostane na njenem ozemlju, če izpolnjuje pogoje, predvidene v nacionalni zakonodaji in/ali ne ogroža javnega reda ali javne varnosti.

Člen 10

Postopkovna jamstva

1. Za vsako odločitev o zavrnitvi vloge za status rezidenta za daljši čas in odvzem tega statusa je treba navesti razloge. Državljan tretje države se o vsaki takšni odločitvi obvesti skladno s postopki obveščanja po ustrezni nacionalni zakonodaji. Obvestilo opredeljuje postopke sodnega varstva, ki so na voljo, in rok, v katerem lahko ukrepa.

2. Če se vloga za status rezidenta za daljši čas zavrne ali se ta status odvzame ali izgubi ali dovoljenje za prebivanje ni obnovljeno, ima prizadeti posameznik pravico do pravnega izpodbijanja v zadevni državi članici.

Člen 11

Enaka obravnava

1. Rezidenti za daljši čas se obravnavajo enako kot državljani glede:

- (a) dostopa do zaposlitve in samozaposlitve, pod pogojem da te dejavnosti nimajo za posledico niti občasne vključenosti v izvajanje javnih pooblastil, ter pogojev zaposlovanja in delovnih pogojev, vključno s pogoji za odpuščanje in plačilo;
- (b) izobraževanja in poklicnega usposabljanja, vključno s štipendijami za študij skladno z nacionalno zakonodajo;
- (c) priznavanja poklicnih diplom, spričeval in drugih kvalifikacij skladno z ustreznimi nacionalnimi postopki;
- (d) socialnega zavarovanja, socialne pomoči in socialnega varstva, kot določa nacionalna zakonodaja;
- (e) davčnih ugodnosti;
- (f) dostopa do blaga in storitev ter dobav blaga in opravljanja storitev, dostopnih javnosti, ter postopkov za pridobitev nastanitve;

(g) svobode združevanja in pripadnosti ter članstva v organizacijah, ki zastopajo delavce ali delodajalce ali v katerih koli organizacijah, katerih člani opravljajo poseben poklic, vključno s koristmi, ki jih zagotavljajo te organizacije, ne da bi s tem posegali v nacionalne predpise o javnem redu in javni varnosti;

(h) prostega dostopa do celotnega ozemlja zadevne države članice v mejah, ki jih določa nacionalna zakonodaja zaradi varnosti.

2. V zvezi z določbami odstavka 1, točke (b), (d), (e), (f) in (g) lahko država članica omeji enako obravnavo na primere, ko ima rezident za daljši čas ali član družine, za katerega terja koristi, stalno ali običajno prebivališče na ozemlju zadevne države članice.

3. Države članice lahko omejijo enako obravnavo, kot so je deležni državljani, v naslednjih primerih:

(a) države članice lahko ohranijo omejitve glede dostopa do zaposlitve ali samozaposlitve v primerih, v katerih so te dejavnosti v skladu z obstoječo nacionalno zakonodajo ali zakonodajo Skupnosti pridržane za državljane držav EU ali EGP;

(b) države članice za dostop do izobraževanja in usposabljanja lahko zahtevajo dokazilo o ustreznem znanju jezika. Za dostop do univerze se lahko zahteva posebna predizobrazba.

4. Države članice lahko omejijo enako obravnavo v zvezi s socialno pomočjo in socialnim varstvom na osnovne prejemke.

5. Države članice se lahko odločijo, da na področjih iz odstavka 1 omogočijo dostop do dodatnih prejemkov.

Države članice se lahko tudi odločijo, da bodo zagotovile enako obravnavo na področjih, ki niso zajeta v odstavku 1.

Člen 12

Zaščita pred izgonom

1. Države članice lahko sprejmejo sklep o izgonu rezidenta za daljši čas samo, če predstavlja dejansko in dovolj resno grožnjo za javni red in javno varnost.

2. Sklep iz odstavka 1 ne sme temeljiti na ekonomskih razlogih.

3. Prede sprejetjem sklepa o izgonu rezidenta za daljši čas morajo države članice upoštevati naslednje dejavnike:

- (a) dolžino prebivanja na njihovem ozemlju;
- (b) starost zadevnega posameznika;

- (c) posledice za posameznika in družinske člane;
- (d) povezanost z državo prebivanja ali nepovezanost z matično državo.

4. Če je sprejet sklep o izgonu, mora biti rezidentu za daljši čas na voljo postopek sodnega varstva v zadevni državi članici.

5. Rezidentom za daljši čas brez ustreznih sredstev se zagotovi pravna pomoč pod enakimi pogoji, kot veljajo za državljane države, v kateri prebivajo.

Člen 13

Ugodnejši nacionalni predpisi

Države članice lahko izdajo stalna ali neomejena dovoljenja pod milejšimi pogoji, kot so predpisani s to direktivo. Takšna dovoljenja za prebivanje ne dajejo pravice do prebivanja v drugi državi članici, kot je predvideno v Poglavju III te direktive.

POGLAVJE III

PREBIVANJE V DRUGI DRŽAVI ČLANICI

Člen 14

Načelo

1. Rezident za daljši čas pridobi pravico do prebivanja na ozemlju druge države članice, kot mu je izdala status rezidenta za daljši čas, za obdobje nad tri mesece, če so izpolnjeni pogoji, naštetih v tem poglavju.

2. Rezident za daljši čas lahko prebiva v drugi državi članici zaradi:

- (a) opravljanja gospodarske dejavnosti kot zaposlena ali samozaposlena oseba;
- (b) študija ali poklicnega usposabljanja;
- (c) drugih namenov.

3. V primerih gospodarskih dejavnosti kot zaposlena ali samozaposlena oseba, omenjenih v odstavku 2(a), lahko države članice proučijo položaj na svojem trgu dela ter uporabijo svoje nacionalne postopke v zvezi z zahtevami za zasedbo delovnega mesta oziroma opravljanje teh dejavnosti.

Iz razlogov v zvezi s politiko trga dela lahko države članice dajo prednost državljanom Unije, državljanom tretjih držav, če tako določa zakonodaja Skupnosti, ter državljanom tretjih držav, ki zakonito prebivajo in prejemajo nadomestilo za brezposelnost v zadevni državi članici.

4. Z odstopanjem od določb odstavka 1 lahko države članice omejijo skupno število oseb, ki jim pripada pravica do

prebivanja, če so te omejitve za sprejetje državljanov tretjih držav že določene v obstoječi zakonodaji ob času sprejetja te direktive.

5. To poglavje se ne nanaša na prebivanje rezidentov za daljši čas na ozemlju držav članic:

- (a) kot zaposlenih delavcev, ki jih tja napoti izvajalec storitev zaradi čezmejnega izvajanja storitev;
- (b) kot izvajalcev čezmejnih storitev.

Države članice lahko skladno z nacionalno zakonodajo določijo pogoje, pod katerimi lahko rezidenti za daljši čas, ki se želijo preseliti v drugo državo članico zaradi opravljanja gospodarske dejavnosti kot sezonski delavci, prebivajo v tej državi članici. Za čezmejne delavce lahko prav tako veljajo posebne določbe nacionalne zakonodaje.

6. To poglavje ne posega v ustrezno zakonodajo Skupnosti o socialni varnosti v zvezi z državljanii tretjih držav.

Člen 15

Pogoji za prebivanje v drugi državi članici

1. Čim prej, vendar najkasneje tri mesece po vstopu na ozemlje druge države članice mora rezident za daljši čas pri pristojnih organih te države članice zaprositi za dovoljenje za prebivanje.

Države članice lahko dopustijo, da rezident za daljši čas pri pristojnih organih druge države članice vloži vlogo za dovoljenje za prebivanje, še ko prebiva na ozemlju prve države članice.

2. Države članice od zadevnih oseb lahko zahtevajo, da predložijo dokaze, da imajo:

- (a) stalne in redne vire, ki zadostujejo za njihovo vzdrževanje in vzdrževanje njihovih družinskih članov, ne da bi prejeli socialno pomoč zadevne države članice. Za vsako od kategorij iz člena 14(2) države članice ovrednotijo te vire glede na njihovo naravo in rednost ter lahko upoštevajo raven minimalnih plač in pokojnin;
- (b) zdravstveno zavarovanje za vse vrste tveganj v drugi državi članici, ki so običajno krita za njihove lastne državljane v zadevni državi članici.

3. Države članice lahko od državljanov tretjih držav zahtevajo, da izpolnjujejo ukrepe za integracijo v skladu z njihovo nacionalno zakonodajo.

Ta pogoj se ne uporablja, če se je od zadevnih državljanov tretjih držav v skladu z določbami člena 5(2) zahtevalo, da za pridobitev statusa rezidentov za daljši čas izpolnjujejo pogoje za integracijo.

Brez poseganja v drugi pododstavek se od zadevnih oseb lahko zahteva, da obiskujejo jezikovne tečaje.

4. Vlogi se priložijo listinski dokazi, ki jih določi nacionalna zakonodaja, da zadevne osebe izpolnjujejo ustrezne pogoje, ter njihovo dovoljenje za prebivanje rezidenta za daljši čas in veljavno potno listino ali njihovo overjeno kopije.

Dokazi iz prvega pododstavka lahko vključujejo tudi dokumente glede ustreznega prebivališča.

Zlasti:

(a) v primeru opravljanja gospodarske dejavnosti lahko druga država članica od zadevnih oseb zahteva, da predložijo dokazila:

(i) če so zaposleni, da imajo pogodbo o zaposlitvi, izjavo delodajalca o zaposlitvi, ali ponudbo za pogodbo o zaposlitvi pod pogoji, predpisanimi z nacionalno zakonodajo. Države članice določijo, katera od omenjenih oblik dokazil se zahteva;

(ii) če so samozaposleni, da imajo ustrezna sredstva, ki so v skladu z nacionalno zakonodajo potrebna za opravljanje gospodarske dejavnosti v tem statusu, in predložijo ustrezne dokumente in dovoljenja;

(b) v primeru študija ali poklicnega usposabljanja lahko druga država članica od zadevnih oseb zahteva, da predložijo dokazila o vpisu v priznan zavod zaradi študija ali poklicnega usposabljanja.

Člen 16

Družinski člani

1. Če rezident za daljši čas uveljavlja svojo pravico do prebivanja v drugi državi članici in če je bila družina že osnovana v prvi državi članici, imajo člani njegove/njene družine, ki izpolnjujejo pogoje iz člena 4(1) Direktive 2003/86/ES, pravico, da spremljajo rezidenta za daljši čas ali se mu pridružijo.

2. Če za daljši čas uveljavlja svojo pravico do prebivanja v drugi državi članici in če je bila družina že osnovana v prvi državi članici, lahko člani njegove/njene družine, ki niso navedeni v členu 4(1) Direktive 2003/86/ES, dobijo pravico, da spremljajo rezidenta za daljši čas ali se mu pridružijo.

3. Glede predložitve vloge za dovoljenje za prebivanje se uporabljajo določbe člena 15(1).

4. Druga država članica lahko od zadevnih družinskih članov zahteva, da z vlogo za dovoljenje za prebivanje predložijo:

(a) svoje dovoljenje za prebivanje ES rezidenta za daljši čas ali dovoljenje za prebivanje in veljavni potno listino ali njihovo overjeno kopije;

(b) dokazila, da so prebivali kot člani družine rezidenta za daljši čas v prvi državi članici;

(c) dokazila, da imajo stalne in redne vire, ki zadostujejo za njihovo preživljanje brez prejemanja socialne pomoči zadevne države članice, ali da ima zanje te vire in zavarovanje rezident za daljši čas ter zdravstveno zavarovanje za vsa tveganja v drugi državi članici. Države članice te vire ovrednotijo glede na njihovo naravo in rednost ter lahko upoštevajo raven minimalnih plač in pokojnin.

5. Če družina še ni obstojala v prvi državi članici, se uporablja Direktiva 2003/86/ES.

Člen 17

Javni red in javna varnost

1. Države članice lahko odklonijo vloge za odobritev prebivanja rezidentom za daljši čas ali njihovim družinskim članom, če taka oseba ogroža javni red ali javno varnost.

Ob sprejemanju ustreznega sklepa država članica upošteva resnost ali vrsto prekrška zoper javni red ali javno varnost, ki ga je zagrešil rezident za daljši čas ali član(-i) njegove/njene družine ali nevarnost, ki jo predstavlja zadevna oseba.

2. Sklep iz odstavka 1 ne sme temeljiti na ekonomskih razlogih.

Člen 18

Javno zdravje

1. Države članice lahko odklonijo vloge za odobritev prebivanja rezidentom za daljši čas ali njihovim družinskim članom, če taka oseba ogroža javno zdravje.

2. Edine bolezni, ki lahko upravičijo odklonitev dovoljenja za vstop ali pravice do prebivanja na ozemlju druge države članice so bolezni, opredeljene z ustreznimi veljavnimi instrumenti Svetovne zdravstvene organizacije, ter druge nalezljive in kužne parazitne bolezni, za katere veljajo določbe za zaščito državljanov v državi gostiteljici. Države članice ne uvajajo novih strožjih omejitvenih določb ali prakse.

3. Bolezni, ki so se jih našli po izdaji prvega dovoljenja za prebivanje v drugi državi članici, ne upravičujejo zavrnitve obnove dovoljenja ali izgona z ozemlja.

4. Država članica lahko zahteva zdravniški pregled oseb, za katere se uporablja ta direktiva, da se potrdi, da nimajo nobene od bolezni iz odstavka 2. Takšni zdravniški pregledi, ki so lahko brezplačni, se ne opravljajo sistematično.

Člen 19

Proučitev vlog in izdaja dovoljenj za prebivanje

1. Pristojni nacionalni organi obdelajo vloge v štirih mesecih po datumu njihove vložitve.

Če vlogi niso priloženi listinski dokazi, naštetih v členih 15 in 16, ali v izjemnih okoliščinah, povezanih z zapletenostjo proučitve vloge, se lahko rok iz prvega pododstavka podaljša za obdobje, ki ni daljše od treh mesecev. V teh primerih pristojni nacionalni organi o tem obvestijo prosilca.

2. Če so izpolnjeni pogoji iz členov 14, 15 in 16, druga država članica ob upoštevanju določb o javnem redu, javni varnosti in javnem zdravju v členih 17 in 18 izda rezidentu za daljši čas obnovljivo dovoljenje za prebivanje. To dovoljenje za prebivanje se na podlagi vloge, če se ta zahteva, ob poteku avtomatsko podaljša. Druga država članica prvo državo članico obvesti o svojem sklepu.

3. Druga država članica izda članom družine rezidenta za daljši čas obnovljiva dovoljenja za prebivanje, veljavna za enako obdobje kot dovoljenje za prebivanje rezidenta za daljši čas.

Člen 20

Postopkovna jamstva

1. Za vsako zavrnitev vloge za dovoljenje za prebivanje se navedejo razlogi. Zadevnemu državljanu tretje države se sporočijo skladno s postopki obveščanja po ustreznih nacionalnih zakonodaji. Obvestilo opredeljuje možne stopke sodnega varstva, ki so na voljo, in rok za ukrepanje.

Vse posledice tega, da do konca obdobja, omenjenega v členu 19(1), ni sprejeta nobena odločitev, določi nacionalna zakonodaja ustrezne države članice.

2. Če se vloga za dovoljenje za prebivanje zavrne ali dovoljenje za prebivanje ni obnovljeno ali je odvzeto, ima prizadeti posameznik pravico do pravnega izpodbijanja v zadevni državi članici.

Člen 21

Obravnavna, zagotovljena v drugi državi članici

1. Takoj ko v drugi državi članici prejmejo dovoljenje za prebivanje, predvideno v členu 19, so rezidenti za daljši čas v tej državi članici deležni enake obravnave na področjih in pod pogoji, omenjenimi v členu 11.

2. Rezidenti za daljši čas imajo dostop do trga dela skladno z določbami odstavka 1.

Države članice lahko skladno s pogoji, določenimi z nacionalno zakonodajo, in za največ 12 mesecev predvidijo, da imajo osebe iz člena 14(2)(a) omejen dostop do zaposlitvenih dejavnosti, ki so drugačne od tistih, za katere so dobile dovoljenje za prebivanje.

Države članice lahko skladno z nacionalno zakonodajo določijo pogoje, pod katerimi imajo lahko osebe iz člena 14(2)(b) ali (c) dostop do dejavnosti kot zaposlene ali samozaposlene osebe.

3. Takoj ko prejmejo dovoljenje za prebivanje, predvideno s členom 19, v drugi državi članici, člani družine rezidenta za daljši čas v tej državi članici uživajo pravice, naštetih v členu 14 Direktive 2003/86/ES.

Člen 22

Odvzem dovoljenja za prebivanje in obveznost ponovnega sprejema

1. Dokler državljan tretje države ne pridobi statusa rezidenta za daljši čas, lahko druga država članica odkloni obnovitev dovoljenja za prebivanje ali ga odkloni ter skladno s postopki, predvidenimi v nacionalni zakonodaji, vključno s postopki za odstranitev, zadevno osebo in njene družinske člane obveže, da zapustijo njeno ozemlje v naslednjih primerih:

- (a) zaradi javnega reda ali javne varnosti, kot je opredeljeno v členu 17;
- (b) če niso več izpolnjeni pogoji iz členov 14, 15 in 16;
- (c) če državljan tretje države v zadevni državi članici ne prebiva zakonito.

2. Če druga država članica sprejme enega od ukrepov iz odstavka 1, prva država članica rezidenta za daljši čas in njegove/njene družinske člane nemudoma ponovno sprejme brez formalnosti. Druga država članica prvo državo članico obvesti o svojem sklepu.

3. Dokler državljan tretje države ne prejme statusa rezidenta za daljši čas in brez poseganja v obveznosti do ponovnega sprejema iz odstavka 2, lahko druga država članica zaradi javnega reda in javne varnosti sprejme sklep o odstranitvi državljana tretje države z ozemlja Unije skladno z jamstvi iz člena 12.

V takih primerih se druga država članica pri sprejemanju omenjenega sklepa posvetuje s prvo državo članico.

Če druga država članica sprejme sklep o odstranitvi državljana tretje države, sprejme ustrezne ukrepe za njegovo učinkovito izvedbo. V takih primerih druga država članica prvi državi članici zagotovi ustrezne informacije o izvajanju sklepa o odstranitvi.

4. V primerih iz odstavka 1(b) in (c) sklep o odstranitvi ne sme biti povezan s stalno prepovedjo prebivanja.

5. Obveznost ponovnega sprejema iz odstavka 2 ne vpliva na možnost, da se rezident za daljši čas in člani njegove/njene družine preselijo v tretjo državo članico.

Člen 23

Pridobitev statusa rezidenta za daljši čas v drugi državi članici

1. Na podlagi vloge druga država članica rezidentom za daljši čas podeli status iz člena 7 ob upoštevanju določb členov 3, 4, 5 in 6. Druga država članica svoj sklep sporoči prvi državi članici.

2. Postopki, določeni v členu 7, se uporabljajo za predložitev in proučitev vlog za status rezidenta za daljši čas v drugi državi članici. Za izdajo dovoljenj za prebivanje se uporablja člen 8. Če se vloga zavrne, se uporabljajo postopkovna jamstva, predvidena s členom 10.

POGLAVJE IV

KONČNE DOLOČBE

Člen 24

Klavzula o poročanju in preverjanju

Komisija občasno, prvič pa najkasneje do 23. januarja 2011, Evropskemu parlamentu in Svetu poroča o uporabi te direktive v državah članicah in predlaga potrebne dopolnitve. Ti predlogi za dopolnitve se bodo nanašali predvsem na člene 4, 5, 9, 11 in Poglavje III.

Člen 25

Kontaktne točke

Države članice določijo kontaktne točke, ki bodo odgovorne za sprejemanje in prenašanje informacij, omenjenih v členu 19(2), členu 22(2) in členu 23(1).

Države članice zagotovijo ustrezno sodelovanje pri izmenjavi informacij in dokumentacije, omenjene v prvem odstavku.

Člen 26

Prenos

Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za usklajitev s to direktivo, najpozneje do 23. januarja 2006. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanje določijo države članice.

Člen 27

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati z dnem objave v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 28

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti.

V Bruslju, 25. novembra 2003

Za Svet

Predsednik

G. TREMONTI

